TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Dấu mốc hào hùng giải phóng Bà Rịa, Vũng Tàu 50 năm trước (27/4/1975)

11:01 21/04/2025

Cuộc tổng tiến công và nổi dậy năm 1975 trên địa bàn tỉnh Bà Rịa – Vũng Tàu, với những thắng lợi liên tiếp của quân và dân toàn miền Nam trên các chiến trường đã đẩy ngụy quân, ngụy quyền vào tình trạng tan rã nghiêm trọng.

Quân giải phóng chiếm dinh tỉnh trưởng tỉnh Phước Tuy ngày 27-4-1975. (Ảnh: tư liệu)

Diễn biến cuộc tổng tiến công và nổi dậy giải phóng Bà Rịa, Vũng Tàu năm 1975

Ngày 29/3/1975, Bộ Chính trị hạ quyết tâm chiến lược: Động viên toàn Đảng, toàn quân, toàn dân tập trung cao nhất mọi sức mạnh tinh thần và lực lượng, phát huy cao độ sức mạnh tổng hợp của 3 mũi giáp công, 3 thứ quân, 3 vùng, vùng lên tổng công kích, tổng khởi nghĩa, giành chính quyền về tay Nhân dân.

Để đảm bảo yêu cầu lãnh đạo và chỉ đạo các địa phương trong tỉnh Bà Rịa- Long Khánh hoàn thành thắng lợi nhiệm vụ kế hoạch đã đề ra, ngày 08/4/1975 Thường vụ Khu ủy quyết định chia Tỉnh Đảng bộ Bà Rịa - Long Khánh thành 3

Tỉnh Đảng bộ trực thuộc Khu ủy miền Đông Nam bộ: Tỉnh Đảng bộ Bà Rịa, Tỉnh Đảng bộ Long Khánh và Thành ủy Vũng Tàu. Với vị trí là địa bàn xung yếu, nơi tranh chấp quyết liệt giữa ta và địch trong kháng chiến chống đế quốc Mỹ, việc giải phóng Bà Rịa, Vũng Tàu có ý nghĩa quan trọng.

Ngày 13/4/1975, đồng chí Lê Minh Nguyện, Phó Bí thư Tỉnh ủy đã truyền đạt tinh thần chỉ đạo của Thường vụ Khu ủy miền Đông cho cán bộ chủ chốt của tỉnh Bà Rịa tại đập suối Châu Pha, triển khai kế hoạch giải phóng tỉnh Bà Rịa, mà thị xã Bà Rịa là địa bàn trung tâm.

Ngày 20/4/1975, Tỉnh ủy triển khai kế hoạch tổng tiến công và nổi dậy cho thị xã và huyện Châu Đức tại căn cứ Châu Pha, với quyết tâm "Huyện giải phóng huyện, xã giải phóng xã".

Ngày 26/4/1975, Bộ chỉ huy Sư đoàn 3 Sao Vàng cùng đồng chí Nguyễn Minh Ninh, Tỉnh đội trưởng Bà Rịa và các đồng chí cán bộ tham mưu Quân khu 7 họp bàn triển khai phương án. Thị xã Bà Rịa là trung tâm Tỉnh lỵ của tỉnh, cửa ngõ, một bàn đạp gắn liền với những căn cứ kháng chiến quan trọng của tỉnh.

Đối với địch, thị xã Bà Rịa là vùng tạm chiếm lâu dài của đế quốc xâm lược với một hệ thống đường giao thông thủy bộ quan trọng; là nơi đặt tiểu khu và nhiều cơ quan đầu não của địch.

Cuộc tiến công giải phóng Bà Rịa diễn ra quyết liệt. Tại thị xã Bà Rịa, sau loạt pháo mở màn chiến dịch lúc 17 giờ ngày 26/4/1975, xe tăng ta xuất kích từ hướng Núi Dinh, tiến vào thị xã Bà Rịa. Trung đoàn 141 được xe tăng và bộ binh hỗ trợ cùng bộ đội địa phương và lực lượng biệt động dẫn đường tiến công vào Trung tâm huấn luyện Vạn Kiếp. Toàn bộ các mục tiêu quan trọng trong thị xã được giao cho Trung đoàn 141, Sư đoàn Sao Vàng.

Lực lượng an ninh, biệt động thị xã làm nhiệm vụ dẫn đường và hỗ trợ cho lực lượng chính trị phát động quần chúng nổi dậy khởi nghĩa. Lần đầu tiên xe tăng quân giải phóng xuất hiện trong thị xã Bà Rịa khiến quân địch hết sức hoang mang. Ngay từ những loạt đạn đầu, bọn lính ở đồn nhà máy nước đã rút chạy.

Sau những phút hoảng loạn ban đầu, chúng co cụm trong thị xã và phản kích quyết liệt. Ta và địch giành nhau từng góc phố. Chiến sự diễn ra ác liệt. Xe tăng số 3 của ta bị trúng đạn M.79 đứt xích. Xe tăng số 4 sa hố phải nằm chờ ứng cứu. Các chiến sỹ thiết giáp phải xuống xe, dùng thủ pháo và súng bộ binh chiến đấu, bảo vệ xe. Xe tăng số 2 dẫn một cánh quân đánh xuống phía Nam bị sa lầy ở mé Sông Dinh. Xe tăng số 1 đánh thẳng vào trung tâm, tung hoành khu vực Lầu Nước hơn một giờ đồng hồ song mất liên lạc với bộ binh, đành quay

ngược ra đón bộ đội. Khoảng 22 giờ, các mũi xung kích được lệnh ngừng tiến công, củng cố, bảo vệ các vị trí đã chiếm được.

Một mũi tấn công của bộ đội huyện Châu Đức từ Long Phước tiến công bao vây chi khu Long Lễ (Hòa Long), tuy nhiên, toàn bộ địch đã hoảng hốt tháo chạy khỏi chi khu trong đêm. Hòa Long và Long Phước được giải phóng ngay từ sáng ngày 27/4/1975. Rạng sáng ngày 27/4/1975, các mũi tiến công của quân giải phóng đồng loạt xuất kích. Xe tăng số 1 dẫn đầu đội hình tiểu đoàn 7, trung đoàn 141, Sư đoàn Sao Vàng đánh vào khu tiếp liệu, Ty an ninh ngụy, Ty cảnh sát ngụy và Tỉnh đoàn bảo an. Địch đưa xe tăng ra phản kích, xe tăng số 1 của ta bắn cháy chiếc đi đầu, những chiếc khác tháo chạy.

Ở hướng đông, Tiểu đoàn 8, trung đoàn 141, sư đoàn Sao Vàng đánh chiếm Trung tâm huấn luyện Vạn Kiếp.

Tại hướng Tây, tiểu đoàn 9 có lực lượng cán bộ thị xã dẫn đường đánh chiếm khu vực núi Dinh rồi tiến vào thị xã. Khẩu đội ĐKZ của tiểu đoàn bắn cháy liên tiếp 2 xe tăng địch, buộc chúng phải tháo chạy tan tác.

Tình hình phát triển thuận lợi. Đại đội 4 xe tăng được lệnh dẫn tiểu đoàn 9 vận động xuống đánh chiếm cầu Cỏ May. Trong lúc bộ đội chủ lực đánh chiếm các mục tiêu, đồng chí Trần Văn Búa dẫn một mũi vào chiếm Dinh Tỉnh trưởng ngụy. 6 giờ sáng 27/4/1975, lá cờ Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam đã tung bay trên nóc Dinh Tỉnh trưởng ngụy. Tỉnh trưởng, Phó tỉnh trưởng và các Trưởng ty ngụy quyền đều rút chạy về Vũng Tàu từ đêm. Lực lượng thị xã tiếp tục phát triển ra hướng Cầu Mới, Ty chiêu hồi.

Trưa 27/4/1975, Sư đoàn Sao Vàng đã chiếm được Tỉnh đoàn Bảo An, và đánh chiếm Trung tâm Vạn Kiếp lúc 14 giờ và chiếm lĩnh hoàn toàn các cơ quan đồn bót của địch trong nội ô lúc 15 giờ cùng ngày. Thị xã Bà Rịa được hoàn toàn giải phóng, cờ Mặt trận phấp phới bay trên Tháp nước Nhà Tròn Bà Rịa. Một bộ phận thị xã mở cửa khám đường Bà Rịa, giải phóng tù chính trị. 18 giờ ngày 27/4/1975, Bộ chỉ huy Sư đoàn Sao Vàng cùng các đồng chí lãnh đạo tỉnh, lãnh đạo thị xã đã tập kết tại Dinh tỉnh trưởng ngụy tổ chức Hội nghị thành lập Ủy ban quân quản tỉnh Bà Rịa, họp bàn nhiệm vụ cấp bách tiếp quản, tổ chức cho ngụy quân ngụy quyền đăng ký trình diện, ổn định đời sống và sinh hoạt của đồng bào.

Trên địa bàn huyện Châu Đức, tại chi khu Đức Thạnh, địch dựa vào công sự kiên cố đã phản kích quyết liệt. Các trận địa pháo chúng bố phòng tại Núi Đất, Bình Ba nã đạn dữ dội vào đội hình ta, nhưng quá nửa đêm, địch đã rút qua Bình Giã về Long Tân, vì lượng sức không chịu nổi đợt tiến công thứ 3 của lực lượng vũ

trang giải phóng. Trung đoàn 12 làm chủ chi khu Đức Thạnh lúc 04 giờ sáng ngày 27/4/1975. Huyện ủy tăng cường 05 đồng chí cho Ban tiếp quản Chi khu Đức Thạnh gồm các đồng chí Huỳnh Việt Thanh (Trưởng đoàn), Lê Thị Chuẩn, Mai, Phương, Lợt, cùng lực lượng xã Ngãi Giao vào tiếp quản Chi khu Đức Thạnh lúc 06 giờ sáng ngày 27/4/1975. Mũi chủ công của xã Ngãi Giao gồm 23 người giương cao lá cờ Mặt trận Dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam, từ căn cứ Nhà Tranh ra ấp Đường Cùng, tiến về tiếp quản trụ sở hành chính xã Ngãi Giao vào lúc 08 giờ sáng ngày 27/4/1975. Một cánh cán bộ xã Ngãi Giao được phân công tiến về giải phóng ấp Đường Cùng, ngụy quân, ngụy quyền hoàn toàn tan rã.

Trong lúc Sư đoàn Sao Vàng tập trung lực lượng tiến công chi khu Đức Thạnh và tiểu khu Phước Tuy thì lực lượng vũ trang địa phương được giao nhiệm vụ chủ yếu trên địa bàn Xuyên Mộc và Long Đất. Sáng 27/4/1975, khi lực lượng vũ trang Xuyên Mộc bao vây, áp sát chi khu thì quân địch tháo chạy hỗn loạn về Bà Rịa và Vũng Tàu, bị tiểu đoàn 445 chốt tại ngã ba Long Điền chặn đánh tại cánh đồng An Nhứt. Trưa 27/4/1975, Xuyên Mộc được giải phóng.

Tại thành phố Phú Mỹ (huyện Tân Thành), cánh lộ 15 chia làm hai mũi, một mũi bám lộ 15 phía xã Phú Mỹ, một mũi bám lộ về hướng xã Phước Hòa. Nghe tin xe tăng Quân giải phóng đang tiến về, từ 12 giờ ngày 26/4/1975, quân địch ở đồn Phước Biên đã bỏ đồn tháo chạy về Phú Mỹ; binh lính đồn Phú Mỹ tan rã, tháo chạy về đồn cây Điệp, đồn Ông Trịnh rồi tất cả nhập bọn tháo chạy về Bà Rịa và Vũng Tàu (trừ cụm pháo núi Ông Trịnh). Ở ấp Mỹ Thạnh, một trung đội nghĩa quân còn cố thủ, lực lượng binh vận ta phát loa gọi hàng, chúng đã giao nộp vũ khí, sau đó ta tiếp tục thu vũ khí ở các đồn Cây Điệp và đồn Nguyễn Văn Bé, 17 giờ chiều ta làm chủ hoàn toàn các đồn bót, trụ sở xã, ấp, xã Phú Mỹ hoàn toàn giải phóng. Tiểu đoàn 445 bộ đội tỉnh cùng với Đại đội 41 của huyện Châu Đức phối thuộc đã đồng loạt mở cuộc tiến công vào chi khu Long Điền, làm chủ hoàn toàn thị trấn Long Điền vào lúc 9 giờ sáng 27 tháng 4 năm 1975 rồi phối hợp với đại đội 25, 26 của Long Đất đánh tan rã 2 tiểu đoàn Bảo An (D302, D347) hỗ trợ du kích và nhân dân các xã nổi dậy chiếm lĩnh các chi khu và trụ sở xã.

Trưa 27 tháng 4 năm 1975, Đại đội du kích liên xã: Long Tân - Phước Thạnh - Phước Thọ - Phước Hòa Long vừa được thành lập trong chiến dịch đã phối hợp với Đại đội 25 huyện Long Đất tiến công chi khu và chi nhánh cảnh sát Đất Đỏ. Các xã Phước Thạnh, Phước Thọ, Phước Hoà Long, Phước Lợi được giải phóng. 10 giờ ngày 28 tháng 4 năm 1975, C.25 bộ đội huyện Long Đất vận động xuống Long Hải chặn toàn bộ số tàn quân địch, huyện Long Đất được giải phóng hoàn toàn.

Tại thành phố Vũng Tàu, 09 giờ sáng ngày 30/4/1975 ta đã chiếm Tòa thị chính và hầu hết các công sở; 13 giờ 30 phút ngày 30/4/1975, thành phố Vũng Tàu hoàn toàn giải phóng.

Tại Côn Đảo, 09 giờ sáng ngày 1/5/1975, Đài phát thanh Côn Đảo phát tin tù chính trị đã hoàn toàn làm chủ Côn Đảo và công bố danh sách các thành viên trong chính quyền cách mạng.

Đồng chí Phạm Văn Hy, Chủ tịch Ủy ban Quân quản TP. Vũng Tàu đọc nhật lệnh trong ngày giải phóng 30-4-1975 (Ảnh: Tư liệu)

Ý nghĩa lịch sử Ngày giải phóng tỉnh Bà Rịa – Vũng Tàu 27/4/1975

Ngày 27/4/1975 là một trong những dấu mốc quan trọng trong lịch sử tỉnh Bà Rịa-Vũng Tàu. Trong cuộc tổng tiến công và nổi dậy năm 1975, với khí thế dũng mãnh, thần tốc và táo bạo, bí mật và bất ngờ, quân và dân Bà Rịa, Vũng Tàu đã phối hợp chặt chẽ với Sư đoàn Sao Vàng giải phóng toàn địa bàn tỉnh Bà Rịa, Vũng Tàu, góp phần vào thắng lợi trọn vẹn của cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa xuân 1975 lịch sử, làm nên thắng lợi, giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất đất nước.

Đây là cột mốc lịch sử đánh dấu kết thúc một quá trình đấu tranh cách mạng lâu dài, gian khổ, hy sinh - một quá trình tôi luyện và trưởng thành của toàn Đảng, toàn quân và toàn dân, trong đó có Đảng bộ và nhân dân Bà Rịa, Vũng Tàu. Trên những chặng đường máu lửa ấy, lớp lớp những thế hệ đảng viên ưu tú của Đảng bộ đã anh dũng hy sinh quyết tâm giành lại hòa bình, độc lập, tự do

cho quê hương, đất nước, các thế hệ ngày nay và mai sau cần ghi nhớ, tri ân, tự hào.

Phát huy truyền thống tốt đẹp trong kháng chiến chống Mỹ xâm lược, Đảng bộ, Nhân dân và lực lượng vũ trang tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu tiếp tục vận dụng có hiệu quả những bài học kinh nghiệm từ quá khứ, chủ động sáng tạo, giữ vững ổn định chính trị, phát triển kinh tế, văn hóa - xã hội, củng cố quốc phòng - an ninh, xây dựng địa phương ngày càng phát triển giàu mạnh, bền vững; góp phần cùng cả nước bước vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc, trở thành quốc gia giàu mạnh, thịnh vượng, Nhân dân ngày càng hạnh phúc, ấm no.

Thanh Huyền (t/h) theo tài liệu Ban Tuyên giáo và Dân vận Tỉnh ủy Bà Rịa - Vũng Tàu)